Nr 666

av herr Mellqvist m. fl.
om en utredning rörande Rommeheds framtida utnyttjande.

Rommehed i Borlänge kommun Dalregementets förläggnings- och lägerplats 1796–1908 – synes enligt chefens för armén lägerplan 1966 komma att avvecklas. Lägret består av ett fyrtiotal välbyggda och väl bevarade men ganska omoderna timmerbyggnader.

Enligt chefen för armén är avsikten att ett nytt läger - "läger typ II" av fältmässig typ med förläggning i tält - skall uppföras i anslutning till regementets förläggning i Falun. Ett sådant läger bedöms från utbildningssynpunkt och från ekonomiska synpunkter som fördelaktigare än ett permanent läger av typ Rommehed (två mil från regementet) som kräver kontinuerlig vård och tillsyn samt har begränsad utrustning och begränsade utbildningsmöjligheter utan att därför tillgodose krav på komfort vad gäller förläggningsstandard. Chefens för armén krav på rationellt utnyttjande av tillgängliga ekonomiska resurser har inneburit att endast nödtorftigt underhåll genomförts i Rommehed sedan lägerplanen fastställdes.

Dalregementet har varje år sedan det flyttade till Falun bedrivit utbildning i Rommehed. Främst är det repetitionsutbildning som förlagts dit.

Hemvärns- och frivilligutbildning och även vissa civilförsvarsövningar bedrivs kontinuerligt med lägret som bas.

Under andra världskriget utnyttjades lägret i stor omfattning som förläggning vid utbildning av fältförband.

Lägret har en utomordentligt stark förankring hos landskapets invånare. Sedan chefen för Dalregementet under hösten på uppdrag av militärbefälhavaren påbörjat en utredning för att dels utröna vilka intressenter och organisationer som kunde ha intresse av att utnyttja lägret i framtiden, dels också undersöka vad kostnaderna uppgår till för ett bibehållande i nuvarande skick och för en höjd förläggningsstandard har i hela dalapressen starka krav rests på att lägret skall bibehållas.

Ett förslag framfördes från länsstyrelsen redan 1973-06-29 att civilförsvarsutbildning (jfr CUFA-utredningen) skulle förläggas till Rommehed. Ett beslut i denna riktning skulle givetvis innebära att de fasta kostnaderna för lägret kunde fördelas på ett väsentligt större antal nyttjandenätter per år än om Dalregementet ensamt är nyttjare för ett fåtal förband under de numera tidsmässigt korta repetitionsövningarna.

Lägrets kapacitet är så stor att även om de brandskyddsansvariga myndigheterna framfört krav på förbud för användning av mer än bottenvåningarna i byggnaderna – flera olika aktiviteter samtidigt kan bedrivas där. Dalarnas korporationsidrottsförbund har bland andra orga-

nisationer uttalat önskemål om förläggning till lägret av kurser och annan verksamhet. Frågan om utnyttjande av lägrets kapacitet för lägerskoleverksamhet har även diskuterats bl. a. med Stockholms skoldirektion. Tankar på lägret som ett friskvårdscentrum och som förläggning för charterturister har väckts.

Den nu pågående utredningen ger vid handen att underhållskostnaderna för ett bibehållande i nuvarande skick uppgår till 1,7 miljoner kronor under närmaste femårsperiod. En begränsad standardhöjning, varvid brandmyndigheternas krav tillgodoses, innefattande manskaps- och befälsförläggningar (centralvärme, toalett, tvätt- och duschrum samt torkmöjligheter) har kostnadsberäknats till ytterligare 4,8 miljoner kronor (kostnadsläge december 1973).

Kostnaderna blir därmed så stora att chefen för armén icke anser sig ha möjlighet att tillgodose kraven, i synnerhet som lägret och övningsområdets utbildningsresurser i dagens läge icke kan anses fylla gängse krav trots dessa stora insatser. Som ovan framhållits är emellertid Rommeheds bibehållande ett hela landskapets intresse. Byggnadsbeståndet är från kulturhistorisk synpunkt så intressant att landsantikvarien planerar att i samband med det europeiska byggnadsvårdsåret 1975 utöver trähusbebyggelsen i Falun – ett av de föreslagna pilotprojekten – visa också Rommeheds byggnadsbestånd. Landsantikvarien hävdar med bestämdhet att Rommehed måste bevaras som kulturminnesmärke och helst också utnyttjas även i framtiden. Landsantikvarien anför om Rommehed:

"PM ang. Rommehedslägret. Jan. 74, Erik Hofrén

Till de grundläggande dragen i den svenska demokratien hör individens rättighet att fritt äga och förfoga över historien. Samtidigt är det samhällets skyldighet att genom en medveten bevarandeplanering av kulturlandskapet, allmänhetens vardagsrum om man så vill, söka trygga upplevelserikedomen i tid och rum. Denna bevarandeplanering som för närvarande uttryckes i den pågående fysiska riksplaneringen, kan sägas bygga både på en bred information som på lagar och förordningar.

Kulturlandskapets rika innehåll skapar möjligheter för individers och gruppers historiska identifikation och ökar förståelsen för den egna sociala situationen och miljön.

Det är i första hand i detta sammanhang man bör se den aktuella frågeställningen kring Rommehedslägrets bevarande. Rommehedslägret tjänar allmänna försvarsintressen på samma sätt som, med ett långt historiskt perspektiv, järnålderns stora öländska flyktborgar. Rommehedslägret tillhör landets äldsta indelta regemente, Dalregementet, och har spelat en utomordentlig roll i landskapets kulturhistoriska utvecklingsförlopp. Genom sin välbevarade plan och arkitektur, liksom genom samhörigheten med det öppna landskapet, måste bevarande av Rommehed betecknas som en riksangelägenhet ur kulturminnesvårdande synpunkter."

Vi delar landsantikvariens uppfattning och betraktar det som olyckligt om lägret skulle få förfalla. Det är unikt i sitt slag.

Sammanfattningsvis anser vi därför att Rommeheds bibehållande är att betrakta som ett riksintresse och föreslår

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att frågan om Rommeheds framtida utnyttjande utreds.

Stockholm den 25 januari 1974

SVEN MELLQVIST (s)

KARL GUST. H. BOO (c)

GUDRUN SUNDSTRÖM (s)

OVE KARLSSON (s)
i Malung

LARS-OVE HAGBERG (vpk)
i Borlänge

GOTAB 74 5798 S Stockholm 1974